

**KAZANÇ VERGİSİ KANUNUNUN 11 VE 15 NCI MADDELERİYLE 71 NCI MADDEİ MUVAKKA-
TESİNİN TEFSİRİNE DAİR (3/143) NUMARALI BAŞVEKÂLET TEZKERESİ VE İKTİSAT, MALİYE
VE BÜTÇE ENCÜMENLERİ MAZBATALARI**

TC

Başvekâlet

Muamelat Müdüriyeti

Mukarrerat Şubesi

Adet : 6/2151

14.5.1928

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

Kazanç Vergisi Kanununun 11 ve 15 nci madde-
leriyle 71 nci madde muvakkatesinin tefsirine dair
Maliye Vekâleti celilesinden yazılan 9 Mayıs 1928
tarih ve 22/408 numaralı tezkerenin musaddak su-
reti leffen takdim olunmuştur.

Muktezasının ifasına ve neticesinin iş'arına mü-
saade buyrulmasını rica eylerim efendim.

Başvekil

İsmet

Esbabı Mucibe Mazbatası

Kazanç Vergisi Kanununun mevadı muaddelesi
ahkâmına nazaran kolektif şirketlerin Kazanç Ver-
gisi Kanununun muaddel 71 nci madde muvakkate-
si ahkâmından istifade edip etmeyeceği bazı mahal-
ler memurini maliyesi tarafından istifsar olunmakta-
dır.

Kazanç Vergisi Kanununun muaddel üçüncü mad-
desinin birinci fıkrası kolektif şirketlerin birinci kı-
sım mükellefin meyanında tahtı teklife alınmalarını
amirdir. Kanunun muaddel 66 ncı maddesinde üçün-
cü maddenin birinci ve ikinci fıkralarında muharrer
şirketlerin kâtibi adilden musaddak olmak üzere
ticaret kanunu mucibince defatiri ticariyelerini tesi-
se mecbur oldukları ve 71 nci muaddel muvakkat
maddesinde de üçüncü maddenin kezalik birinci ve
ikinci fıkralarında muharrer şirketlerden mada ka-
zanç beyannamesi vermeyen müessesatı ticariye ve
sınaiyenin 341 senesindeki temettü vergilerinin üç
misli ile mükellefiyetleri muharrerdir. Salifülarz me-
vat ve fikarâtı kanuniye münferiden mütalaa olun-
dukları takdirde haddi zatında kolektif şirketlerden
salifüzzikir fıkralarda münferiç şirketler meyanına
dahil bulunmak hasebiyle bunların da diğer şirketler
hakkındaki ahkâma tabi olacakları neticesi hâsil ol-
mak tabiidir. Ancak kanunun muaddel on birinci
maddesi kolektif şirketlerini üçüncü muaddel mad-

denin birinci ve ikinci maddelerinde muharrer mü-
kellefin misilli bilanço ve kâr ve zarar hesaplarının
müfredatlı cetvelini beyannamelerine raptan ita mec-
buriyetinden varestte tuttuğu gibi muaddel on beşinci
maddenin fıkrâi uhresi de kolektif şirketler ile üçün-
cü maddenin 3, 4, 5 ve 6 ncı fıkralarında muharrer
mükelleflerden Ticaret Kanunu mucibince kâtibi
adilden musaddak defatiri ticariye tuttuğunu ispat
edenlerin şirketler misilli bilanço ita ederek onlar gi-
bi vergiye tabi tutulabileceklerini kabul ve tasrih ey-
lemiş ve şu suretle mezkûr şirketler gerek tutmaya
mecbur oldukları defterler ve beyannamelerinin su-
reti tertip ve tanzimi ve gerek şekli mükellefiyet nok-
tai nazarından diğer şirketlerden tefrik ve madde
mezkûrenin diğer fıkralarındaki erbabı ticaret ve sa-
nat meyanına ilhak eylemiştir. Mevadı mephuse ve
kolektif şirketler hakkında münferiç ahkâmı istis-
naiyenin delaletinden ve bilhassa kolektif şirketlerini
defter tutmak ve beyanname ita etmek noktasından
diğer şirketlerden tefrik eden kuyudun Büyük Millet
Meclisi Ticaret Encümenince ilave ve heyeti umumi-
yece kabul buyrulması keyfiyetlerinden üçüncü mad-
dede muharrer şirketlerden maada birinci kısmın
mükelleflere irae edilen teshilat ve müsaadatin kol-
lektif şirketlere de teşmilini kabul etmiş bulunduğu
anlaşılmaktadır. Her ne kadar (71) nci madde mu-
vakkatedeki muamele müsaadekâraneden istifade-
den hariç bırakılan şirketler meyanında kolektif şir-
ketlerin istisnası sarahaten zikredilmiş ise de bu ade-
mi tasrih keyfiyeti vazın kanunca salifülarz on bir ve
on beşinci maddelere ilave edilmiş kuyudatın temini
maksada kâfi geleceği fikir ve mülâhazasından da
ileri gelebilmiş olabileceği varidi hatır bulunmakta-
dır. Mezkûr şirketlerin Kâtibi adil veya Ticaret oda-
sından musaddak defter tutup ve kâr ve zarar cet-
veli ita eylemek gibi mecburiyetlerden varestte bu-
lunduğunu kanunun on bir ve on beşinci maddelerin-
de tasrih eylediği halde muaddel (66) ncı maddede
kâtibi adilden veya ticaret odasından musaddak def-
ter tutmak mecburiyetinde bulunan şirketler kezalik
üçüncü maddenin bir ve iki numaralı fıkralarında
münferiç şirketler tarzında ve kolektif şirketlere şa-
mil olacak suretinde zikredilerek mezkûr şirketlerin

bu mecburiyetten vareste bulduklarının tasrih edilmiş bulunması da bu fikir ve nazarı takviye edecek delail cümlesinden görülmüştür.

Ahval ve mütalaatı maruzadan malumu devletleri buyrulacağı üzere mevad muaddilenin ahkâmı umumiyesi ve muhtelif maddeler arasındaki irtibat nazarı mütalaaya alındığı takdirde kollektif şirketlerin dahi (71) nci madde muvakkatede münderiç müsaadattan istifadelerini kabul etmesine isal edecek delaili kanuniye mevcut olduğundan keyfiyetin Büyük Millet Meclisince tefsiren halli esbabının istikmal buyrulması arz olunur efendim.

Maliye Vekili
Saraçoğlu Şükrü

Türkiye Büyük Millet Meclisi

İktisat Encümeni

Karar No. : 4

Esas No. : (3/143)

1.12.1928

İktisat Encümeni Mazbatası

Riyaseti Celileye

Kazanç Vergisi Kanununun 11 ve 15 nci maddeleriyle 71 nci muvakkat maddesinin tefsirine ait olup Maliye Encümenine tevdi kılınan ve encümeni müşarünileyha tarafından da mütalaası alınmak üzere encümenimize havale buyrulan Hükümetin tefsir talebini havi tezkeresi mütalaa ve tetkik edildi.

Filhakika 1838 numaralı ve 21 Mayıs 1927 tarihli Kazanç Vergisi muaddel Kanununun 3 nci maddesine göre her ne kadar kollektif şirketlerinin dahi muamele noktai nazarından diğer şirketler misilli hareket edecekleri anlaşılıyorsa da gerek 11 nci muaddel maddenin sarahatına ve gerekse 15 nci muaddel maddesinin son fıkrası mefhumuna nazaran kollektif şirketlerinin eşhamlı şirketlerden hem kuyudat ve hem de mükellefiyet hususunda tamamıyla ayırt edilmekte olduğu yani yalnız tahakkuk idarelerinde tasdik edilmiş olan muamele ve satış defteri ile vergiye tabi tutulacakları ve şu halde 3 nci maddenin 5 nci fıkrasında mezkûr mütedavil sermaye üzerinden iş yapan ticaret erbabı gibi gayri safi kazançtan ve 24 nci maddenin 2 nci tablosuna göre icrayı muamele olunacağı anlaşılmaktadır. Binaenaleyh kollektif şirketlerinin 71 nci maddenin 2 nci fıkrasının hükümünden istifade ederek beyanname vermedikleri ve vaziyeti ticariyelerinde de bir tebeddül bulamadığı takdirde 1341 senesi temettü vergilerinin üç misli ile mükellef tutulmaları iktiza eyleyeceğine ve aşağıdaki fıkrai tefsiriye'nin tespiti lüzumuna azadan Eskişehir Mebusu Emin Beyin maddenin muhtaci tefsir olma-

dığı hakkındaki muhalefetine karşı ekseriyetle karar verilmiştir.

Fıkrai Tefsiriye :

Kollektif şirketleri 71 nci muaddel maddeden istifade ederek eşhas gibi mükellef tutulurlar.

Reis Namına	Mazbata Muharriri
Konya	Mardin
Kâzım Hüsnü	Ali Rıza
Kâtip	Aza
Zonguldak	Adana
Aza	Aza
Afyonkarahisar	Çorum
İzzet	
Aza	Aza
Denizli	Edirne
Aza	Aza
Eskişehir	İstanbul
Kanunun esasındaki vuzuh şekli hazırı tefsiri tamamen ifade etmektedir.	A. Hamdi
Aza	Aza
İstanbul	İstanbul
Hüseyin	Edip Servet
Aza	Aza
	Konya
Aza	Aza
Konya	Manisa
A. Hamdi	
Aza	Aza
Manisa	Sinop
Yaşar	
Aza	Aza
Ş. Karahisar	Maraş
İsmail	
Aza	Aza
Mardin	Mersin
Nuri	
Aza	Aza
Rize	Yozgat
Aza	
Elaziz	

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Maliye Encümeni

Karar No. : 8

19.12.1928

Maliye Encümeni Mazbatası

Riyaseti Celileye

Kazanç Vergisi Kanununun 11 ve 15 nci maddeleriyle 7 nci madde muvakkatelerinin tefsirine dair Başvekâleti celileden gelen tezkeresi Encümenimizce tetkik ve müzakere olundu.

27 Şubat 1926 tarih ve 755 numaralı Kazanç Vergisi Kanununun 71 nci muvakkat maddesi kollektif şirketleri diğer şirketlerden hariç bırakarak mezkûr maddenin ikinci fıkrası mevzuuna giren diğer birinci kısım mükellef gibi beyannamelerini vermedikleri takdirde 1341 senesinde verdikleri temettü vergisinin üç misli tediye etmeleri müsaade ve esasını kabul etmiştir.

Tatbikatta bu tarihten sonra elde edilen tecrübelerle göre mükellefler lehine bazı tadilat iktiza etmiş ve 21 Mayıs 1927 tarihli Kanun ile zikrolunan 71 nci muvakkat madde tadil edilerek müsaade 1928 senesi nihayetine kadar temdit olunmuştur.

Ancak bu madde şekilde (üçüncü maddenin birinci ve ikinci fıkralarında muharrer şirketler haklarında mezkûr kanun hükmünün 1928'den itibaren aynen tatbik edileceği tasrih edilmiş olduğundan kollektif şirketlerde birinci fıkraya münasebetiyle bu araya girmiş ve bundan aşağıdaki netice hâsıl olmuştur.

1. Kollektif şirketler, vaziyet ve mahiyetleri itibarıyla diğer eshamlı ve limited şirketlerden farklı oldukları ve nitelikim 755 numaralı Kanunda ve muaddel 66 ncı maddede bu cihet nazarı itibarıyla alınarak diğer mükellef şahıslar gibi defter tutmak ve beyanname vermek hususunda müsaadeye mazhar edildikleri halde sebepsiz olarak bu defa verilmiş müsaadeden mahrum kalmışlardır.

Halbuki arz olunan tadilat esnasında muaddel 11 ve 15 nci maddelerle kollektif şirketler hakkında vaziedilen kayıtlar bu maksadın gözönünde tutulduğuna ayrıca delalet etmektedir.

2. 755 numaralı Kanunun muvakkat 71 nci maddesi 1926 senesine de şamil bulunduğundan mezkûr sene zarfında tatbikat 1341 senesi vergilerinin üç misli alınarak cereyan etmiştir.

Diğer taraftan muaddel maddedeki kollektif şirketleri ihraç eyleyen hükümde 1926 senesine şamil bulunduğundan tatbik edilmiş bir muameleyi feis ve iptal ederek mükelleften yeniden vergi araştırılması icap eylemiştir.

Bu neticelere göre kollektif şirketleri eski hükme tabi tutmak muhik ve muvafık olmakla beraber ticaret encümeninin kabul ettiği şekilde meseleyi tefsirle halletmeye imkân yoktur zira : Tadilen kabul edilmiş bulunan muvakkat 71 nci madde, üçüncü maddenin birinci ve ikinci fıkralarına atfen sarıh bir hüküm vazeylemekte ve üçüncü maddenin birinci fıkrasında ise (enva ve mevzuları Ticaret Kanununda muharrer kollektif, komandit, limitet, anonim ve

kooperatif şirketler ve bunların şubeleri...) denerek kollektif şirketler ithal olunmaktadır.

Bu sebepler dolayısıyla Encümenimiz meselenin tadil şeklinde halli zaruretini hisseyleyerek merbut kanun suretini kabul etmiştir.

Reis	Mazbata Muharriri
Ali Rana	Remzi
Kâtip	Aza
Samsun	Rasih
Refik	
Aza	Aza
M. Sait	
Aza	Aza
Konya	
T. Fikret	
Aza	Aza
Mustafa	Kırklareli
	Şevket
Aza	Aza
	Aza

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Bütçe Encümeni

20.1.1929

Mazbata No. : 37

Esas No. : (3/143)

Bütçe Encümeni Mazbatası
Riyaseti Celileyeye

Kazanç Vergisi Kanununun 11 ve 16 ncı maddeleriyle 71 nci muvakkat maddesinin tefsiri hakkında Başvekâletten vürut edip İktisat, Maliye ve Bütçe encümenlerine havale buyrulan 14 Mayıs 1928 tarih ve (6/211) numaralı tezkere İktisat ve Maliye encümenleri mazbatalarıyla birlikte Encümenimize tevdi kılınmakla Maliye Vekili Saraçoğlu Şükrü Bey hazır olduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

27 Şubat 1926 tarihli ve 755 numaralı Kazanç Vergisi Kanununun 71 nci muvakkat maddesi «İşbu kanun ahkâmı birinci kısma dahil mükellefinden eshamlı ve limitet ve ticari mahiyette olan kooperatif şirketler merkezleri memaliki ecnebiyede bulunan şirketlerin şube ve acenteleri ve beyanname esasına müsteniden vergiye tabi tutulan memurin ve müstahdemin ve ikinci kısma dahil olan bilumum mükellefin hakkında 1926 senesi maliyesinden itibaren aynen tatbik olunur. Bunların haricinde kalan ve beyanname usulüne tabi olan mükellefin beyannamelerini veremedikleri takdirde 1341 senesinde verdikleri temettü vergisinin üç mislini 1926 senesinde de tediye mecburdurlar ve bu gibilerin ruhsat ve-

ya unvan tezkeresi resmi 38 nci madde mucibince istifa edilir» şeklinde iken 21 Mayıs 1927 tarihli ve 1038 numaralı Kanun ile Kazanç Vergisi Kanununun bazı tadil edilmiş ve bu meyanda 71 nci muvakkat madde de «işbu kanunun ahkâmı üçüncü maddenin birinci ve ikinci fıkralarında muharrer şirketler ve beyanname esasına tabi tutulan memurin ve müstahdemin ile beyannameye tabi olmayan ikinci kısma dahil bilcümle mükellefin hakkında 1926 senesi maliyesinden itibaren aynen tatbik olunur. Bunların haricinde kalan ve beyanname usulüne tabi tutulan mükellefin 1926, 1927 ve 1928 senesi maliyeleri zarfında beyanname vermek istemedikleri ve bu müddet zarfında vaziyeti ticariyelerinde bir gûna tebedül vukubulmadığı takdirde 1341 senesi temettü vergilerinin üç mislini tediye mecburdurlar.» şeklini almıştır.

Esas 71 nci muvakkat madde de şirketler tadat olunurken bunlardan kollektif şirketler hariç bırakılmıştı. Muaddel 71 nci muvakkat madde ise şirketleri tadat etmeyerek üçüncü maddenin birinci ve ikinci fıkralarına atfeylemekte ve birinci fıkrada kollektifler dahil bulunmaktadır. Halbuki kanunun 11 ve 15 nci muaddel maddeleri kollektif şirketleri diğer şirketlerden ayrı ahkâma tabi bırakmış ve ezcümle şirketler beyannamelerine ayrıca bilançolarını ve kâr ve zarar hesaplarının müfredatlı bir cetvelini de rapetmek mecburiyetinde oldukları halde kollektif şirketler bu mecburiyetten hariç tutulduğu gibi kollektif şirketlerin kâtibi adıldan musaddak defatiri ticariye tuttuklarını ispat ettikleri halde şirketler misilli bilanço ita ederek onlar gibi vergiye tabi tutulmalarını talep edebilecekleri zikredilmek suretiyle hususi vaziyetleri kabul olunmuştur. 71 nci muaddel muvakkat madde ile 11 ve 15 nci muaddel maddeler arasında görülen bu mutabakatsızlığa ve bu yüzden tatbikatta maruz kalınan müşkülata göre 71 nci maddenin tefsirine lüzum görüldüğü Başvekâlet tezkeresi merbutunda izah olunmakta ve İktisat ve Maliye encümenleri mazbatalarında da vazı kanunun maksadı kollektif şirketlerin mükellef eşhas vaziyetinde vergiye tabi tutulmaları olduğu 11 ve 15 nci maddelerden ve esas 71 nci muvakkat madde sarahatinden anlaşılmasına mebnî kollektif şirketlerin 71 nci muaddel maddenin birinci fıkrası hükmünden hariç bırakılacak ikinci fıkrasından istifade ettirilmeleri icap edeceği mütalaalarında bulunmuş ve encümenimizce de esas itibariyle bu noktai nazara iştirak ve sarahat karşısında tefsir tarikiyle meselenin halli kaabil olamayacağı yolundaki Maliye Encümeni müta-

laasına iltihak edilmiş ve 71 nci maddenin tadili yolunda Maliye Encümenince tanzim kılınan layihanın şekle ve ibareye ait bazı tadilat ile bilkabul Heyeti Celileye arzına karar verilmiştir.

Reis	Reisvekili
Edirne	İstanbul
Şakir	Fuat
Kâtip	Bursa
Bursa	Ş. Lütfi
Muhlis	
Erzurum	Erzurum
H. Aziz	Nafi Atuf
Isparta	Kütahya
Mükerrem	Niyazi Asım
Niğde	Sivas
M. Ata	M. Remzi

Sivas
Rasım

Maliye Encümeninin Teklifi

Kazanç Vergisi Kanununun Muaddel 70 nci Maddesinin Tadiline Dair Kanun

Madde 1. — Kazanç Vergisi Kanununun 20 Mayıs 1927 tarihli ve 1038 numaralı Kanun ile muaddel yetmiş birinci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir.

(Bu kanunun ahkâmı üçüncü maddenin birinci ve ikinci fıkralarında muharrer kollektiflerden mada şirketlerle beyanname esasına tabi tutulan memurin ve müstahdemin ve beyannameye tabi olmayan ikinci kısma dahil bilcümle mükellefler hakkında 1926 mali senesinden itibaren aynen tatbik olunur.)

Madde 2. — Bu Kanun 1 Haziran 1926 tarihinden muteberdir.

Madde 3. — Bu Kanunun ahkâmını icraya Ad-diye, Dahiliye, Maliye ve Ticaret vekilleri memurdur.

Bütçe Encümeninin Teklifi

27 Şubat 1926 Tarihli ve 755 Numaralı Kazanç Vergisi Kanununun 21 Mayıs 1927 tarihli ve 1038 Numaralı Kanun İle Muaddel 71 nci Muvakkat Maddesinin Tadili Hakkında Kanun Lâyihası

Madde 1. — 27 Şubat 1926 tarihli ve 755 numaralı Kazanç Vergisi Kanununun 21 Mayıs 1927 tarihli ve 1038 numaralı Kanun ile tadil olunan 71 nci muvakkat maddesi aşağıdaki veçhile tadil edilmiştir.

«İşbu kanunun ahkâmı üçüncü maddenin birinci ve ikinci fıkralarında muharrer şirketler (Kollektif

şirketler hariç) ve beyanname esasına tabi tutulan memurin ve müstahdemın ile beyannameye tabi olmayan ikinci kısma dahil bılıcümle mükellefin hakkında 1926 senesi maliyesinden itibaren aynen tatbık olunur. Bunların haricinde kalan ve beyanname usulüne tabi tutulan mükellefin 1926, 1927 ve 1928 senesi maliyeleri zarfında beyanname vermek istemedikleri ve bu müddet zarfında vaziyeti ticariyelerinde bir gûna tebeddül vukubulmadığı takdirde 1341

senesi temettü vergilerinin üç mislini tediyyeye mecburdurlar.»

Madde 2. — Bu Kanun 21 Mayıs 1927 tarihli ve 1038 numaralı Kanunun mevkii meriyete girdiği tarihten itibaren tatbık edilmek üzere neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3. — Bu Kanunun ahkâmını icraya Adliye, Dahiliye, Maliye ve İktisat vekilleri memurdurlar.

